

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 192/2023-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov, zastúpeného JUDr. Katarínou Dušákovou, advokátkou, Považská 26, Košice, proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica č. k. BB-4T 9/2019-970 z 8. novembra 2019, rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 To 12/2019 z 26. februára 2020, uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Tdo V 8/2020 z 29. marca 2022 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júna 2022 v znení jej doplnenia doručeného ústavnému súdu 6. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na „*zákonný a spravodlivý proces*“ podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu (v deň ich vydania), označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť rozsudok Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. BB-4T 9/2019-970 z 8. novembra 2019 (ďalej len „rozsudok špecializovaného trestného súdu“), rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 To 12/2019 z 26. februára 2020 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2020“) a uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 Tdo V 8/2020 z 29. marca 2022 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu z 29. marca 2022“) a vec vrátiť špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom špecializovaného trestného súdu bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy § 144 ods. 1 Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona a formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. c) Trestného zákona (pomocník); zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a prečinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona (v bode 1 rozsudku), za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní dvanástich rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a bol mu uložený ochranný dohľad na tri roky. Špecializovaný trestný súd zároveň zrušil z právoplatného trestného rozkazu Okresného súdu Ružomberok zo 4. mája 2018 č. k. 1 T 33/2018-95 doručeného 16. mája 2018 výrok o treste odňatia slobody vo výmere osmich mesiacov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia uloženého pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. c) Trestného zákona (objednávateľ), ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

3. Rozsudkom špecializovaného trestného súdu bol zároveň uznaný za vinného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona; zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prečinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona (v bode 1 rozsudku) a zo zločinu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. b) Trestného zákona formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. b) Trestného zákona (návodca), za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní jedenástich rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a bol mu uložený ochranný dohľad na tri roky. Zároveň mu bol uložený trest prepadnutia v rozsudku špecializovaného trestného súdu špecifikovaného majetku, ktorý sa stal majetkom štátu.

4. Proti napadnutému rozsudku špecializovaného trestného súdu podal sťažovateľ odvolanie (odvolanie podal aj [REDAKOVANÉ]), o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom najvyššieho súdu z 26. februára 2020 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d) a ods. 2 Trestného poriadku zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o vine v bode 1) rozsudku špecializovaného trestného súdu a vo výroku o treste vo vzťahu k sťažovateľovi. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona; zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prečinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona na skutkovom základe špecifikovanom v rozsudku najvyššieho súdu z 26. februára 2020, za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní dvanástich rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Najvyšší súd zároveň zrušil z právoplatného trestného rozkazu Okresného súdu Ružomberok zo 4. mája 2018 č. k. 1 T 33/2018-95 doručeného 16. mája 2018 výrok o treste odňatia slobody vo výmere osmich mesiacov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným

stupňom stráženia uloženého pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. c) Trestného zákona (objednávateľ), ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

5. Najvyšší súd zároveň uznesením č. k. 3 To 12/2019 z 26. februára 2020 rozhodol, že podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku trestnú vec [REDAKOVANÉ] vedenú špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. BB-4 T 9/2019 a najvyšším súdom pod sp. zn. 3 To 12/2019 vylúčil zo spoločného konania (ďalej malo byť vedené pod sp. zn. 3 To 5/2020). Rozhodol tak z dôvodu, že nebolo možné posúdiť, ako dlho bude trvať zlý zdravotný stav obhajkyne [REDAKOVANÉ] (druhému advokátovi vypovedal plnú moc), a teda z dôvodu (a s odôvodnením), aby nedošlo k zmareniu termínu verejného zasadnutia aj vo vzťahu k inému spoluobžalovanému (sťažovateľovi), u ktorého boli splnené zákonné podmienky na vykonanie verejného zasadnutia, dospel k záveru, že sú splnené podmienky podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku.

6. Proti rozsudku najvyššieho súdu z 26. februára 2020 podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 1 TdoV 8/2020 z 29. marca 2022 tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutým rozhodnutiam a postupu všeobecných súdov, ktorý predchádzal ich vydaniu, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej uvádza:

a) procesné pochybenia z prípravného konania, ktoré vyplývali z jeho nezákonného a neodôvodneného obvinenia za údajnú účasť na príprave úkladnej vraždy, boli takej povahy, že ich náprava v súdnom konaní nebola objektívne možná a vyžadovala si zákonné vrátenie veci až do prípravného konania. Sťažovateľ spochybňuje zákonnosť konania prebiehajúceho na špecializovanom trestnom súde. Uvádza, že sa proti nemu konalo na základe obžaloby, ktorá bola založená na nezákonnom a neodôvodnenom trestnom obvinení za účasti na príprave úkladnej vraždy inej osoby;

b) nesúhlasí s postupom najvyššieho súdu v odvolacom konaní, ktorý vylúčil trestnú vec [REDAKOVANÉ] zo spoločného konania na konanie samostatné;

c) odvolací súd pochybil, keď na podklade odvolania podaného v jeho prospech vydal rozhodnutie, ktorým v rozpore so zásadou zákazu zmeny k horšiemu rozhodol v jeho neprospech. Postupoval tak aj v rozpore s § 322 ods. 3 Trestného poriadku;

d) zmena rozsudku špecializovaného trestného súdu v jeho neprospech spočívala v tom, že najvyšší súd zmenil jeho postavenie ako údajného účastníka na trestnom čine (pomocníka na trestnom čine podľa bodu 1 rozsudku špecializovaného trestného súdu) a označil ho za priameho páchatela obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Trestného zákona v štádiu prípravy, za čo nikdy nebol trestne stíhaný;

e) nesúhlasí s postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní, podľa ktorého naň postup odvolacieho súdu nemal negatívny dopad;

f) dovolací súd nerešpektoval jeho právo na spravodlivé súdne konanie. Dovolanie sťažovateľa bolo odmietnuté na neverejnom zasadnutí, hoci si vyžadovalo verejné zasadnutie;

g) postupom najvyššieho súdu došlo k odmietnutiu spravodlivosti, keďže nad rámec právnych názorov uvedených súdmi nižšieho stupňa uviedol v rámci rozhodnutia, ktorým dovolanie odmietol, aj svoje vecné názory a stanoviská. Z uvedeného sťažovateľ vyvodzuje, že právne závery dovolacieho súdu v otázke údajného páchatel'stva na trestnom čine úkladnej vraždy vo forme prípravy sú v extrémnom nesúlade s pôvodnými skutkovými zisteniami, ktoré neboli menené ani v odvolacom konaní, a teda vyjadrovali účastníctvo sťažovateľa na príprave trestného činu inou osobou, ktorá bola označená za priameho páchatel'a.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva „zákonný a spravodlivý proces“ podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietanými rozhodnutiami všeobecných súdov a ich postupmi, ktoré predchádzali ich vydaniu (bod 1 tohto uznesenia, pozn.), ku ktorému malo dôjsť tým, že a) odvolací súd pochybil, keď rozhodol o odvolaní sťažovateľa samostatne (konanie o odvolaní [REDACTED] [REDACTED] vylúčil zo spoločného konania) a uznal sťažovateľa za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu prípravy, za ktorý nebol nikdy trestne stíhaný, pričom rozhodol skôr, ako bolo rozhodnuté o odvolaní priameho páchatel'a; b) najvyšší súd v dovolacom konaní pochybil, keď odobril postup odvolacieho súdu; c) právne závery dovolacieho súdu v otázke údajného páchatel'stva na trestnom čine úkladnej vraždy vo forme prípravy sú v extrémnom nesúlade s pôvodnými skutkovými zisteniami, ktoré vyjadrovali účastníctvo sťažovateľa na príprave trestného činu inou osobou, a d) najvyšší súd nevykonal verejné zasadnutie, ale vo veci rozhodol na neverejnom zasadnutí.

9. V prvom rade je potrebné poukázať na fakt, že sťažovateľ v prevažnej časti ústavnej sťažnosti „len“ sumarizoval námietky, ktoré prezentoval v rámci podaného dovolania, k čomu ústavný súd uvádza, že v odôvodnení ústavnej sťažnosti nepostačuje argumentovať rovnakým metodologickým a obsahovým spôsobom, ako v konaní pred všeobecnými súdmi, resp. „prepisovať“ konkrétne námietky, ktoré sú zrejmé zo samotného znenia dovolania (sťažovateľ ho pripojil k ústavnej sťažnosti, pozn.). Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (m. m. III. ÚS 463/2018).

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom špecializovaného trestného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

10. Ústavný súd uvádza, že systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa označeného rozsudku špecializovaného trestného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút odvolania (ako riadneho opravného prostriedku) poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho prvostupňového súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom odvolania, ktoré aj využil. Ochranu jeho základným právam zaručeným ústavou a právam zaručeným dohovorom bol oprávnený, a zároveň povinný poskytnúť najvyšší súd ako súd odvolací. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti konečnému rozhodnutiu špecializovaného trestného o vine a treste sťažovateľa.

11. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (proti rozsudku špecializovaného trestného súdu a jeho postupu) odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom najvyššieho súdu z 26. februára 2020 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh (priložené znenie dovolania a rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2020) vyplýva, že námietky [bod 7 písm. b) až d) a čiastočne písm. a) tohto uznesenia, pozn.], ktoré sťažovateľ uplatnil v konaní pred ústavným súdom, predniesol v rovnakej miere vo svojej podstate už v dovolaní podanom proti rozsudku najvyššieho súdu z 26. februára 2020, o ktorom konal a rozhodoval najvyšší súd ako súd odvolací. Aj keď dovolanie sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, t. j. na neverejnom zasadnutí, bez preskúmania veci, keďže bolo podľa najvyššieho súdu zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, podľa názoru ústavného súdu sa odvolací súd ochrane základným právam sťažovateľa na súdnu ochranu (spravodlivé súdne konanie) venoval v takej miere, ktorá splnila atribúty pre naplnenie podstaty, účelu a významu už spomenutého princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda v takom rozsahu, pre ktorý bolo možné prijať záver, že aj v súvislosti s touto časťou ústavnej sťažnosti existuje dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.3. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu z 29. marca 2022 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

13. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne

oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

14. Ústavný súd konštatuje, že do obsahu namietaných práv sťažovateľa nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

15. Sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorý odobril postup odvolacieho súdu, čím sa malo jeho postavenie neprípustne zhoršiť – zásada zákazu zmeny k horšiemu. Predmetné tvrdenie nadväzuje na argumentáciu, že jeho postavenie ako údajného účastníka na trestnom čine (pomocníka na trestnom čine podľa bodu 1 rozsudku špecializovaného trestného súdu) najvyšší súd v dovolacom konaní zmenil a označil ho za priameho páchatel'a obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Trestného zákona v štádiu prípravy.

16. Ústavný súd sa oboznámil so znením namietaného uznesenia najvyššieho súdu z 29. marca 2022, v súvislosti s čím považuje za potrebné poukázať na nasledovné skutočnosti. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa namietaným rozhodnutím, keďže podľa jeho názoru nenaplnilo dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Za zmienku v prvom rade stojí uviesť, že najvyšší súd najskôr vo všeobecnosti jasne a zrozumiteľne popísal jednotlivé vývojové štádiá trestného činu, zamerajúc pritom svoju pozornosť na tzv. prípravu ako vývojové štádium, ktoré je najvzdialenejšie od dokonania trestného činu. Zároveň sa sústredil na popis formy účasti (pomoci), ktorú vyhodnotil ako všeobecne trestnú (na rozdiel od prípravy trestného činu), a to pre prípad, ak by konanie toho ktorého páchatel'a dospelo aspoň do štádia pokusu či k samotnému dokonaniu trestného činu. Vyslovil záver, že pomoc podľa § 21 ods. 1 Trestného zákona predstavuje závažnejšiu formu participácie na spáchaní trestného činu ako príprava naň, a to s ohľadom na pokročilejšiu fázu realizácie trestného činu, ako aj na jej všeobecnú trestnosť (s. 7 až 9 uznesenia najvyššieho súdu z 29. marca 2022). Podľa názoru ústavného súdu ďalej adekvátne poukázal (okrem zásady akcesority) aj na zásadu osamostatnenia, v zmysle ktorej,

ak trestný čin priameho páchatel'a neprekročí štádium prípravy, nie je vylúčené, aby osoba inak považovaná za účastníka na trestnom čine niesla trestnú zodpovednosť za svoje konanie – za prípravu na zločin. Stotožnil sa tak so staršou judikatúrou, na ktorú vo svojom rozhodnutí aj poukázal (R 58/1973 a 1/1973, ako aj R 119/2012). V konkrétnostiach pre okolnosti preskúmvanej veci následne jednoznačne sumarizoval, že odvolací súd v súlade s teóriou akcesority a osamostatnenia účasti posúdil dotknutý skutok „priliehavejšie“, ako tomu bolo zo strany špecializovaného trestného súdu, v nadväznosti na čo nebola podľa jeho názoru opodstatnená dovolacia námietka sťažovateľa podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Zároveň vyslovil [hoci je toho názoru, že zákaz tzv. zmeny k horšiemu napĺňa atribúty dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pozn.], že odvolací súd sťažovateľovi nepríťažil, keď rozhodol o jeho vine podľa § 144 ods. 1 Trestného poriadku v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona (na rozdiel od špecializovaného trestného súdu, ktorý rozhodol o jeho vine podľa § 144 ods. 1 Trestného poriadku v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona a vo forme účasti) z dôvodu, že a) zákon nepripúšťa účasť na príprave na zločine, b) odstránením tejto kvalifikačnej nesprávnosti nedošlo k sprísneniu právneho posúdenia skutku, c) trestná zodpovednosť účasti je až na výnimky totožná s trestnou zodpovednosťou páchatel'a a d) forma účasti (bližšie od štádia dokonania trestného činu) môže byť v podstate posudzovaná prísnejšie ako forma prípravy (vzdialenejšie štádium od dokonania trestného činu).

17. Ústavný súd uvádza, že pokiaľ ide o posúdenie namietaného porušenia zásady zákazu *reformatio in peius* (zmeny k horšiemu), jej porušenie sťažovateľ namietal v súvislosti s úpravou právnej kvalifikácie skutku najvyšším súdom. S poukazom na odôvodnenie najvyššieho súdu (bod 16 tohto uznesenia, pozn.), berúc pritom do úvahy zásadu samostatnosti, ako aj staršiu judikatúru všeobecných súdov, nemožno mať o ústavne akceptovateľnom posúdení tejto otázky pochybnosti. Ústavný súd dopĺňa, že s judikatúrou (R 1/1973 a 58/1973), na ktorú odkazoval najvyšší súd v namietanom rozhodnutí, sa v podstate stotožnil aj sťažovateľ za predpokladu, že takému rozhodnutiu nepredchádzajú pochybenia a že v každom štádiu musí byť naplnená skutková podstata trestného činu. Keďže zásada zákazu zmeny k horšiemu sa neobmedzuje len na výrok o treste, ale na akúkoľvek zmenu rozhodnutia, ktorou by sa zhoršovalo postavenie obžalovaného, ústavný súd v okolnostiach veci dopĺňa, že ani v časti výroku o treste sa postavenie sťažovateľa nezhoršilo. Pokiaľ najvyšší súd v namietanom uznesení prezentoval právny názor, že námietka zásady zákazu *reformatio in peius* súvisí s využívaním opravných prostriedkov, a teda tvorí integrálnu súčasť práva na obhajobu, v nadväznosti na čo vyslovil, že porušenie zákona v tomto spojení môže napĺňať atribúty dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (na rozdiel od záverov ústavného súdu prezentovaných v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 302/2015, pozn.), ústavný súd uvádza, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti námietky v tejto súvislosti a proti týmto záverom nenamietal, v nadväznosti na čo sa ústavný súd, viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde), predmetnou skutočnosťou ďalej detailne nezaoberal, keďže by tým zreteľne prekračoval rozsah samotného návrhu.

18. Podľa názoru ústavného súdu sú závery dovolacieho súdu, ktoré boli predmetom jeho predbežného prerokovania (v nadväznosti na prezentované námietky sťažovateľa), zrozumiteľné, logické, prijaté na základe racionálnej úvahy, nepopierajú zmysel a ani účel použitých zákonných ustanovení, v nadväznosti na čo ich považuje za ústavne udržateľné. Predmetné platí aj pre vysporiadanie sa s dovolacou námietkou o neprípustnom posúdení odvolania

sťažovateľa samostatne, a to v súvislosti s vylúčením trestnej veci [REDAKOVANÉ] (podaného odvolania, pozn.) zo spoločného konania (s. 11 a čiastočne s. 9 uznesenia najvyššieho súdu z 29. marca 2022, pozn.).

19. Ústavný súd sa nemôže stotožniť ani s námietskou sťažovateľa, že právne závery dovolacieho súdu sú v otázke posúdenia páchatelstva na trestnom čine úkladnej vraždy vo forme prípravy v extrémnom nesúlade s pôvodnými skutkovými zisteniami, ktoré najvyšší súd v odvolacom konaní nezmenil (vyjadrovali účasť sťažovateľa na príprave trestného činu priamym páchatelom). Najvyšší súd ako odvolací súd a následne aj ako súd dovolací totiž dospel k predmetným záverom práve na podklade už vo veci zistených skutkových okolností (ktoré v rámci zvoleného postupu ani meniť nemohol). Zároveň k svojim rozhodnutiam dospel aj bez zmeny skutkovej vety. Ústavný súd rozumie, akým smerom sa sťažovateľ snaží viesť líniu svojich námietok, avšak vzhľadom na spôsob ich uplatnenia v ústavnej sťažnosti a ústavne akceptovateľné posúdenie trestnej veci sťažovateľa zo strany najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu (bod 16 a 17 tohto uznesenia, pozn.) im nebolo možné vyhovieť.

20. Sťažovateľ namietal aj nerešpektovanie jeho práva na spravodlivé súdne konanie, keďže jeho dovolanie bolo odmietnuté na neverejnom zasadnutí, hoci si vyžadovalo verejné zasadnutie. Ústavný súd konštatuje, že na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Z § 382 Trestného poriadku je zrejmé, že dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením bez preskúmania veci odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Ústavný súd sa teda nemohol stotožniť ani s predmetnou výhradou sťažovateľa, ktorú tento ďalej bližšie nerozvedol a argumentačne neprepojil ani s tvrdým porušením ním namietaných práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.).

21. V súvislosti s tvrdeniami sťažovateľa týkajúcimi sa nezákonnosti vznesenia obvinenia v rámci prípravného konania či znenia obžaloby [bod 7 písm. a) tohto uznesenia, pozn.] predmetné námietky mohli byť prvýkrát uplatnené v konaní pred súdom na prvom stupni. Zároveň mohli byť aj predmetom odvolania sťažovateľa podaného proti jeho rozsudku, čo však z jeho obsahu nevyplýva. Predmetnú námietku preto ústavný súd vyhodnotil ako reakciu na spôsob posúdenia trestnej veci sťažovateľa najvyšším súdom ako súdom odvolacím, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, a ako argumentačnú súčasť námietok, ktoré ústavný súd posudzoval v tejto časti tohto uznesenia (III.3.).

22. Z dôvodu komplexnosti ústavný súd poukazuje na bod 2 petitu ústavnej sťažnosti, v ktorom sťažovateľ navrhuje zrušiť aj rozhodnutie špecializovaného trestného súdu z „29. apríla 2021, č. k. 4 Tos 41/2021“. Ústavný súd k predmetnému uvádza, že sťažovateľ svoju skutkovú, právnu či ústavnoprávnu argumentáciu týkajúcu sa označeného uznesenia žiadnym spôsobom v obsahu ústavnej sťažnosti nerozvíjal, také rozhodnutie ani nespomenul, a teda nie je zrejmé, čoho sa týka.

23. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05). Ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 29. marca 2023 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a obsahom namietaných práv podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nenašiel takú príčinnú súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu